

**Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej
sztuki muzyczne dra Miłosza Mączyńskiego**

Zleceniodawca recenzji

Zleceniodawcą jest Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, która uchwałą nr 63/2024 z dnia 30. września 2024 r. podjęła decyzję o powołaniu mnie na recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Miłoszowi Mączyńskiemu w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne. Do nadesłanego pisma została dołączona dokumentacja Habilitanta.

Podstawowe dane o Habilitancie

Habilitant od początku swojej edukacji artystycznej związany z Krakowem, gdzie uczył się pod kierunkiem mgra Tadeusza Pokornego i mgr Bogusławy Oberbek. Studia w krakowskiej Akademii Muzycznej ukończył w klasie prof. dra hab. Michała Nagy, pisząc pracę dyplomową pt. *Reminiscencje operowe w literaturze gitarowej* i otrzymując dyplom z wyróżnieniem w 2010 r.

Podczas studiów uczestniczył w organizowanych w Akademii lekcjach mistrzowskich z prof.dr. hab. Piotrem Zaleskim oraz dr. hab. prof. AM Marcinem Dyllą. Brał także udział w lekcjach mistrzowskich z Robertem Ausselem i Pablem Garibayem.

Kolejnym etapem jego rozwoju były studia III stopnia, które odbył pod kierunkiem prof. dra hab. Janusza Sochackiego. W 2011 roku (dzięki grantowi z Instytutu Adama Mickiewicza), wziął udział w *Le Concours International de Guitare Classique* w Montrealu, gdzie zdobył III nagrodę. W roku 2012 został kierownikiem projektu badawczego - sesji naukowa *Gitara klasyczna dawniej i dzisiaj – spojrzenie na ostatnich 50 lat*. W ramach tego wydarzenia w latach 2012–2013 wygłoszono wiele

referatów i odbyły się liczne koncerty.

Od 2008 r. Habilitant prowadzi działalność pedagogiczną w szkołach muzycznych I i II stopnia.

W 2013 r. mgr Miłosz Mączyński został zatrudniony w Akademii Muzycznej w Krakowie na stanowisku asystenta.

W 2014 roku na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej *Oblicza dialogu muzycznego w literaturze gitarowej XX wieku* uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka. Dziełem artystycznym, które stanowiło podstawę jego pracy doktorskiej, była płyta CD zawierająca następujące utwory: *Passacaglia D-dur (The London Manuscript)* Silviusa Leopolda Weissa, *Passacaille* Aleksandra Tansmana, *Homenaje. Le tombeau de Claude Debussy* Manuela de Falli, *Invocación y danza* Joaquína Rodrigo, *Quatre pièces brèves* Franka Martina oraz *Nocturnal after John Dowland op. 70* Benjamin Brittena.

Działalność artystyczna Habilitanta

Koncentruje się ona głównie na roli kameralisty w zespole Cracow Guitar Quartet.

Z Cracow Guitar Quartet wykonał wspólnie kilkadziesiąt koncertów, do najważniejszych należą:

- występ podczas festiwalu *Nürnberger Gitarrennacht* w Norymberdze,
- koncert w ramach *XXII Festiwalu Ivana Ballu* w mieście Dolný Kubín na Słowacji,
- koncert podczas odbywającego się w Edynburgu *Experience Cracow Festival*,
- koncert podczas festiwalu *KlangManufaktur* w niemieckim Hof,
- koncert na festiwalu *Kultúrne leto* w Modrej na Słowacji,
- koncert na *XXI Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Gitarowej oraz Konkursie Gitarowym im. Czesława Drożdżewicza*.

Zespół uczestniczył w konkursach instrumentalnych, zdobywając Grand Prix podczas *V International Master Competition for Music Teachers* w Warszawie w 2017 roku oraz III nagrodę podczas *XV International Classical Guitar Competition „Enrico Mercatali”* we włoskiej Gorizii w 2018 roku.

Ponadto dr Miłosz Mączyński występuje jako solista. Do jego najważniejszych publicznych solowych występów należą:

- Koncert w zabytkowym kościele św. Erazma w Barwałdzie w 2015 roku z towarzyszeniem instrumentów smyczkowych i klawesynu, w programie *Concerto RV 93* Antonia Vivaldiego.
- dzięki staraniom i konsultacjom Habilitanta z Karolem Nepelskim, powstał jego utwór *Dialogi Narcyza (Echo)*, wykonany w 2016 roku podczas *II Dni Jana Nepomucena Bobrowicza*, odbywających się pod hasłem *Gitara w polskiej muzyce współczesnej*.

- występ solowy podczas koncertu otwierającego *Salento Guitar Festival 2021* we włoskim Otranto, w programie znalazły się: *Prélude nr 3 (Homenagem à Bach)* Heitora Villi-Lobosa, *Preludios americanos (Campo)* Abila Carlevaro oraz *Julia Florida (Barcarola)* i *Una limosnita por amor de Dios* Agustína Barriososa.

- W 2021 r. w Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie z orkiestrą pod dyrekcją Szymona Morusa wykonał *Concerto op. 16* Antoine'a de Lhoyera - polskie prawykonanie tego utworu. Skomponował własną kadencję do pierwszej części koncertu, opartą na cytatach pochodzących m.in. z *III Symfonii* Beethovena, *Cyrulika sewilskiego* Rossiniego i *Don Giovanniego* Mozarta oraz *Wielkiej uwertury op. 61* Maura Giulianiego.

- W 2022 roku prawykonał dedykowany mu utwór Karola Osmana *In figura nubium* na gitarę solo.

- Recital w kościele św. Jerzego w Salerno we Włoszech podczas *Incontri Internazionali di Chitarra 2023r.* (program obejmował *Lachrimae Pavan* oraz dwie fantazje Johna Dowlanda: *P 6* oraz *Farewell P 4*, *Fantaisie élégiaque* Fernanda Sora oraz pieśni Franza Schuberta w aranżacji Johanna Kaspara Mertza).

Pan dr Miłosz Mączyński występował także w rozmaitych składach kameralnych, m.in. w duo gitara–akordeon z Maciejem Zimką, w duo gitarowym z Marcinem Kuźniarem, w duo z wiolonczelistą Krzysztofem Sadłowskim, w duecie z sopranistką Julią Malik, w kwartecie z Dominiką Staszkiwicz (flet), Anną Wieczorek (altówka) i Katarzyną Cichoń (wiolonczela) oraz w trio z Martyną Klupś-Radny (flet) i Natalią Warzechą-Karkus (altówka).

Do ważniejszych występów kameralnych należy zaliczyć wykonanie wraz z Marcinem Kuźniarem *Preludium i fugi cis-moll z Les Guitares bien tempérées* podczas koncertu Katedry Gitary i Harfy w marcu 2023 roku, a także prawykonania utworów prof. dr. hab. Janusza Sochackiego na

cztery gitary i harfę haczykową.

Działalność fonograficzna Habilitanta obejmuje udział w nagraniu dwóch płyt CD Macieja Zimki: *Traumvogel* (wyd. Independent Digital, 2020) i *Out of the Circle* (wyd. Requiem Records, 2021), nagranie wraz Cracow Guitar Quartet płyty *Musical Landscapes* (wyd. DUX, 2022) oraz solowego albumu *Élégiaque* (wyd. DUX, 2024). Ponadto wraz z Cracow Guitar Quartet nagrany został koncert dla II Programu Polskiego Radia oraz koncert w ramach stypendium Miasta Krakowa *Kultura odporna*, a wraz z sopranistką Julią Malik dr Miłosz Mączyński dokonał nagrań dla Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kameralistów.

Działalność naukowa

Do najważniejszych osiągnięć Habilitanta w zakresie działalności naukowej należą:

- publikacja jego pracy doktorskiej, która ukazała się w ramach wydawnictw cyfrowych Wydziału Instrumentalnego,
- artykuł *Joan Carles Amat, „Guitarra española” – kilka słów o barokowym podręczniku gry na gitarze*, który ukazał się w kwartalniku „Sześć Strun Świata”,
- wykład *Gdzie jesteś, droga harmonio? – czyli kilka słów na temat słynnych tematów wariacji na gitarę*, wygłoszony 21 marca 2019 roku w ramach *IV Małopolskiego Konkursu Zespołów Gitarowych* w Krzeszowicach,
- wykład podczas *VI Dni Jana Nepomucena Bobrowicza* pt. *Muzyka gitarowa w Wiedniu pierwszej połowy XIX wieku*,
- referat pt. *Guitare à Versailles. Problematyka transkrypcji muzyki gitarowej Roberta de Visée na współczesny instrument*, podczas *IV Konferencji Naukowo-Artystycznej Doktorantów i Młodych Naukowców „Oblicza gitary w badaniach naukowych”* 17. kwietnia 2024 roku w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie,
- w 2018 r. Habilitant wziął udział w konkursie projektów badawczych i rozwojowych dla młodych naukowców. Otrzymane dofinansowanie pozwoliło mu na udział w *Därmstadter Gitarrentage*, festiwalu gitarowym w niemieckim Darmstadt.

Działalność organizacyjna

W latach 2015–2019 Habilitant był organizatorem sesji naukowo-artystycznych *Dni Jana Nepomucena Bobrowicza*.

Był także koordynatorem sesji naukowo-artystycznej pt. *Les deux amis – gitarowa muzyka kameralna pierwszej połowy XIX wieku na instrumentach z epoki*.

Jako opiekun Koła Naukowego Gitarzystów organizował wykład i warsztaty dr Dariusza Kupińskiego, które odbyły się w październiku 2021 roku, oraz dwie edycje *Międzynarodowej Konferencji Lutniczej* w ramach *Dni Jana Nepomucena Bobrowicza*, w 2022 i 2023 roku.

Jako opiekunem koła naukowego organizuje koncerty wymienne z uczelniami w Warszawie, Katowicach, Wrocławiu, Gdańsku i Bratysławie.

Działalność popularyzatorska

Do tego rodzaju działalności Habilitanta zaliczyć można

- publikację artykułu na temat historii klasy gitary Akademii Muzycznej w Krakowie, który ukazał się w kwartalniku „Sześć Strun Świata” w lipcu 2015 roku,
- Wywiad z członkami zespołu Cracow Guitar Quartet udzielony dla czasopisma „Sześć Strun Świata”, który został zamieszczony w numerze z lipca 2022 roku,
- wywiady w Filharmonii Sudeckiej w ramach cyklu *Porozmawiajmy w C-dur* (premiera 18 czerwca 2022) oraz dla telewizji internetowej dworek.tv (premiera 13 czerwca 2023),
- w roku 2021 wywiad dla wydawnictwa „Muzykoteka”, promującego wydarzenia organizowane w krakowskiej Filharmonii.

Uczestnictwo w pracach jury, prowadzenie warsztatów

Od momentu uzyskania stopnia doktora Habilitant 17-krotnie uczestniczył w pracach jury konkursów gitarowych (m.in. *Ogólnopolski Konkurs im. Łukasza Pietrzaka „Gitaromania”* w Jeleniej Górze, *Ogólnopolski Konkurs Gitarowy „Młodzi czarodzieje gitary”* w Dobczycach, *Międzynarodowy Konkurs Gitarowy* w Katowicach, *Mikołajkowy Konkurs Gitarowy dla Dzieci* w

Rybniku, konkurs podczas *Orawskich Dni Gitary Klasycznej* w Jabłonce). Był także członkiem oraz przewodniczącym jury podczas przesłuchań Centrum Edukacji Artystycznej. Pracował też jako juror podczas *Concorso Chitarristico Internazionale omaggio a Julian Bream*, odbywającego się we włoskim Otranto we wrześniu 2021 roku. Brał również udział w pracach jury podczas konkursu zorganizowanego w ramach *XXII Międzynarodowego Festiwalu Ivana Ballu* w słowackim Dolnym Kubinie. Regularnie prowadzi warsztaty i lekcje mistrzowskie (na przykład w Otranto oraz w Conservatorio di Musica Giuseppe Martucci w Salerno i w Conservatorio Superior de Música de Canarias w Las Palmas w ramach programu *Erasmus+*).

Dzieło artystyczne

Dziełem, które Habilitant wskazuje zgodnie z art. 219 ust. 1 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* jako osiągnięcie artystyczne, jest płyta CD pt. *Élégiaque* (DUX, 2024r.). Płyta zawiera następujące kompozycje:

John Dowland: *Lachrimae Pavan* P 15, *Forlorn Hope Fancy* P 2, *A Fancy* P 6, *Farewell „In Nomine”* P 4

Fernando Sor: *Fantaisie élégiaque à la mort de Madame Beslay* op. 59

Franz Schubert: *Der Tod und das Mädchen* D. 531, *Liebesbotschaft*, *Ständchen*, *Aufenthalt* (z cyklu *Schwanengesang* D. 957) oraz *Lob der Tränen* D. 711.

Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia

im. prof. Józefa Świdra w Jastrzębiu-Zdroju 30 września i 1 października 2023 r. (realizacja dr hab. Katarzyna Rakowiecka-Rojsza, prof. UMFC w Warszawie).

Wybór powyższego repertuaru związany jest z fascynacją Habilitanta grą na gitarze romantycznej i na takim właśnie instrumencie została nagrana płyta. Jest to kopia instrumentu René François Lacôte'a zbudowana przez niemieckiego lutnika Karla-Heinza Römmicha).

Myślą przewodnią płyty ma być smutek, melancholia, cierpienie, jako doświadczenia, które są powodem powstawiania muzyki o wielkiej głębi i sile przekazu. Repertuar ten składa się z utworów trzech kompozytorów. Jest to muzyka lutniowa Johna Dowlanda, *Fantaisie élégiaque* op. 59 Fernanda Sora, w której opłakuje on zmarłą Charlotte de Beslay i pieśni Franza Schuberta opowiadające o cierpieniu (*Aufenthalt*), łzach (*Lob der Tränen*), ale także o miłości i tęsknocie

(*Liebesbotschaft, Ständchen*). Tytuł i warstwa poetycka pieśni *Der Tod und das Mädchen* (*Śmierć i dziewczyna*), którą Habilitant wykonuje w opracowaniu Ferdinanda Rebaya, korespondują z fantazją Sora.

Habilitant wskazuje jeszcze inne związki pomiędzy wybranymi utworami, np.

w fantazji *Forlorn Hope* Dowland użycie opadającego pochodu chromatycznego, a dwieście lat później Fernando Sor w ten sam sposób oddaje ból i cierpienie w swojej *Fantaisie élégiaque*.

Na związek dzieła Sora i Schuberta Habilitant wskazuje w dramatyzmie wyrażanym poprzez harmonię. Na szczególną uwagę zasługuje dbałość Habilitanta o dobór właściwych i wartościowych opracowań utworów. W wielu miejscach dokonuje on samodzielnie zmian, dokładnie tłumacząc, dlaczego takie zabiegi mają miejsce. Zmiany są właściwe.

Utwory Johna Dowlanda brzmią stylowo, z ogromnym wyczuciem epoki. Z gitary wydobywa się piękny, szlachetny, wielobarwny i nośny dźwięk. Frazy prowadzone są z niezwykłą kulturą. Gitarzysta umiejętnie buduje i rozładowuje napięcia w utworach. Fragmenty polifoniczne brzmią jakby grane na wielu instrumentach, ze świadomością i kontrolą każdego z głosów. Ozdobniki brzmią lekko, przejrzyście. Figury rytmiczne grane są z gracją i elegancją. Właściwa artykulacja dodaje uroku wykonywanym utworom. Pięknie rozłożone akordy dopełniają frazy. Bogate doświadczenie gitarzysty pracy z wokalistką ewidentnie procentuje w graniu tak śpiewnych utworów.

Fantaisie élégiaque op. 59 Fernanda Sora to utwór napisany przez kompozytora po śmierci uczennicy. Smutek i żal po rozstaniu doskonale słychać w interpretacji Habilitanta. Fragmenty w tonacji dur w introdukcji przywołują jakby miłe wspomnienia kompozytora związane ze zmarłą osobą. Po nich powraca jednak smutek i nostalgia umiejętnie potęgowane właściwą wibracją. Marsz żałobny jest pięknym zwieńczeniem utworu, ostatecznym pożegnaniem z uczennicą. W finałowym „Charlotte”, „Adieu” słychać pogodzenie się ze stratą bliskiej osoby.

W pięciu kompozycja austriackiego prekursora romantyzmu - Franza Schuberta słychać znakomite operowanie czasem i przestrzenią, lekkość i swobodę w prowadzeniu frazy, kontrolę nad długo wybrzmiewającym dźwiękiem. Utwory te brzmią naturalnie, a słuchając ich aż chce się zaśpiewać. Uzyskanie takiej śpiewności, płynności i przejrzystości na instrumencie, na którym dźwięk zanika z każdą sekundą świadczą o dużej wiedzy Habilitanta, umiejętnościach technicznych i wielkim talencie muzycznym.

Płyty słucha się z przyjemnością i chętnie się do niej wraca.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją oraz dziełem artystycznym w postaci nagrania CD stwierdzam, że spełniają one wymagania art. 221 ust. 4 i 5 ustawy z dn. 20. lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dzieło artystyczne przyjmuję bez zastrzeżeń. Stwierdzam ponadto, że Pan dr Miłosz Mączyński jest dojrzałym artystą, aktywnym naukowcem i organizatorem życia muzycznego oraz wyróżniającym się pedagogiem. Popieram starania Pana dra Miłosza Mączyńskiego o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Waldemar Gopke". The signature is written in a cursive, flowing style.